

Entrevista a Josep Maria Bricall

## Un il·lustrat a finals del segle XX

Home de paraula fàcil i expressió captivadora, el rector de la Universitat de Barcelona es declara en aquesta entrevista "tant o més nacionalista que qualsevol", alhora que reivindica la figura de Tarradellas i es congratula pel nomenament de Solé Tura i la continuïtat de Solana.



"Crec que és molt important que la gent no pensi igual".

JORDI MOREIRA

**J**osep Maria Bricall és el cap visible de la universitat més important del país. Amb una amabilitat indiscutible, la conversa amb ell no resulta mai alterada. Però la seua tranquil·litat no pot evitar que algunes de les últimes declaracions hagen estat catalogades de "polèmiques". El fet és que les aigües baixen mogudes en el món universitari. El Districte Únic en té la culpa.

—Vostè és l'únic rector del Principat que ha expressat públicament que està a favor del districte únic.

—Jo no he dit això. Jo he dit que em sembla que la idea s'ha de retenir, i cal pensar que l'element "elecció professional" és un element tant o més important que l'element territorial.

—El fet que un estudiant que hagi estudiat tota la vida, per exemple, a Càceres, pugui entrar a una universitat catalana sense saber un borrall de català, ¿no pot significar un retrocés per a la normalització lingüística?

—Això només té una solució, i és que la Universitat de Barcelona, en aquest cas, sigui molt precisa sobre els compli-

ments dels drets lingüístics.

—¿Quin seria el mecanisme concret per fer-ho?

—La Universitat de Barcelona ha concretsat recentment en junta de govern quins són els usos del català en aquesta universitat. A part, siguem clars, el català no és el basc. Qualsevol persona que està aquí durant un temps raonable té possibilitats de, com a mínim, entendre'l passivament.

—¿Però el català seria un requisit per accedir a la UB o no?

—Això forma part de les coses indis-

cutibles. En aquests moments, per entrar a la Universitat de Barcelona, la necessitat del coneixement de les dues llengües és absolutament òbvia. Si això ha de tenir la forma d'un examen o ha de tenir la forma que ja s'estableix en aquests moments és una cosa que s'ha de veure.

—*Això impossibilitaria l'accés directe d'estudiants de fora dels Països Catalans a la Universitat de Barcelona...*

—Ara a la Universitat de Barcelona hi ha uns quatre-cents estudiants de fora de l'estat i, passat un temps, segueixen les classes en català normalment. Si abans de venir els diguéssim que han de saber el català no vindrien, i a mi m'interessa que vingui gent bona. Un exemple concret: Picasso és francès. Si abans de passar la frontera li haguessin fet un examen de francès ara Picasso seria malagueny. O seria català, perquè estava vivint a Barcelona. Però no seria francès. Jo opto, doncs, per això. I en segon lloc, tinc una idea molt clara: el meu nacionalisme no té por.

—*¿Què vol dir amb això?*

—Que si el país està ben organitzat i al mateix temps s'enfronta als problemes d'avui dia amb naturalitat, jo entenc que no ha de tenir por de cap mena.

—*Per què creu que davant el problema del districte únic no hi ha hagut una postura conjunta dels quatre rectors del Principat?*

—Hi ha hagut una postura conjunta, que és la que ha marcat la Generalitat.

—*Però el rector de la UPC, Gabriel Farraté, s'ha mostrat públicament en contra del projecte, tot el contrari que vostè...*

—Jo crec que és molt important que la gent no pensi igual, ¿no li sembla?

—*És a dir que no hi ha una postura conjunta...*

—Postura conjunta no és el mateix que pensament conjunt. Això és important assenyalar-ho. Cadascú té els seus punts de vista. Miri, des que tinc vint anys he pensat sempre que si abordem els problemes amb rigor, ens emportem el gat a l'aigua. Aquesta és una característica històrica del nacionalisme en aquest país. Aquest és el plantejament de la Generalitat dels anys trenta i aquest és el plantejament que cal tenir.

—*Vostè és partidari d'un sistema públic d'universitats, i ara arriben les universitats privades. Una d'elles, la Ramon Llull, a Barcelona. ¿El país necessita una universitat privada?*

—Jo la pregunta la formularia d'una altra manera, perquè el país ja té una universitat privada.

—*¿La necessitava, doncs?*

—No sé si la necessitava...

—*Jo estic convençut que vostè té una idea sobre si el país necessitava o no una universitat privada.*

—Bé, ara li diré el que penso. Si vostè em diu que hem de resoldre el problema d'ensenyament superior i de recerca que té el conjunt de Catalunya, netament li hauré de dir que una universitat privada no representa res. ¿Quants estudiants pot tenir una universitat privada? ¿Vint mil a tot estirar? ¿Quantes places necessita Catalunya? Ara en té 145.000. És insuficient. Catalunya en poc temps se'n pot anar als 200.000. En molt poc temps.

—*Parlem de la quarta universitat.*

—*¿No té por que les élites del país es formi a la Pompeu Fabra i no a la UB?*

—No, perquè les élites es fan allà on es fan i no on es voldria que es fessin. Sortosament, el millor aliat d'una política assenyada és la realitat.

—*¿Vol dir que la Generalitat voldria que les élites es formessin a la Pompeu Fabra?*

—Això li ho ha de preguntar a la Generalitat i no a mi.

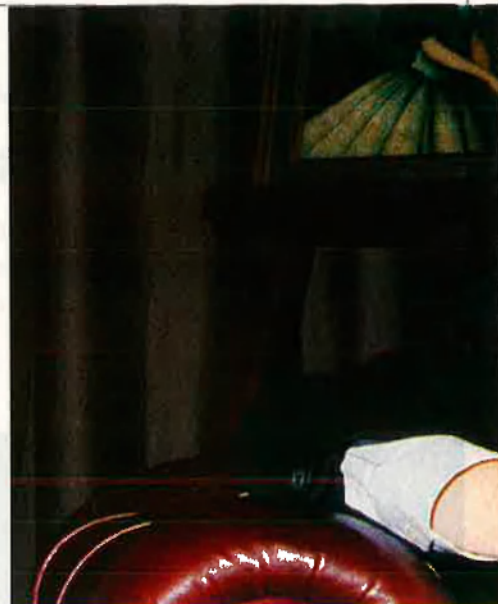
—*Ho dic perquè m'ha semblat que ho insinua.*

—Nooo, ¡és vostè qui ho ha insinuat! I ara li preguntaria jo a vostè: ¿per què ho diu això de la Pompeu Fabra, vostè?

—*Perquè des de la seva creació s'ha dit que estava pensada per ser la Universitat d'élite de Catalunya.*

—¿Em permet fer-li una mica de broma amb això? Miri, una de les coses que m'ha sorprès més d'aquest país és la immensa capacitat de considerar que va bé allò que encara no funciona. Fixi's que quan es crea un nou diari o revista els seus promotors sempre diuen que faran *Le Monde*, *L'Express* o el *Times*. Després resulta que fan el que poden. ¿És veritat o no és veritat? Doncs amb les universitats ha passat igual. Ara, aquesta privada també diu que ho farà amb un estil nou, fantàstic i etc.... em sembla divinament, l'únic que passa és que els que portem 540 anys existint més aviat ens ho mirem i pensem: el millor que podria passar és que fessin el que fem nosaltres. Ho dic per les universitats, ho dic pels diaris, i ho dic per gairebé tot.

—*La UB té un conveni de col.laboració amb la Universitat d'Estiu Menéndez Pelayo, universitat que ha estat titllada d'"escola de quadres socialistes". Des de sectors nacionalistes se l'ha criticada pel fet que no mostri tant d'in-*



"El meu nacionalisme no té por".

*terès a col.laborar amb la Universitat Catalana d'Estiu...*

—D'entrada li voldria dir que nacionalista ho sóc jo. Tant com qualsevol altre, i en alguns aspectes més. Miri, la Universidad Menéndez y Pelayo podia organitzar uns cursos d'estiu que aquesta universitat no podia organitzar. Vostè comprendrà que la UB no pot traure, d'un pressupost ja escarransit, unes xifres importants per organitzar uns cursos d'estiu. D'altra banda, la UIMP disposava d'uns mitjans que permetien que la Universitat de Barcelona ho aprofités. A mi em va semblar que era una bona oportunitat per organitzar un sistema de cursos d'estiu. Per una raó i amb una significació. La raó: a mi, em feia una certa angúnia que la Universitat aturés les seves activitats durant l'estiu i no comencés el curs fins al setembre. És massa temps perdut. Ara la significació: nosaltres volíem organitzar un sistema d'ensenyament complementari al dels cursos d'hivern. I els alumnes que hem tingut en els cursos d'estiu eren majoritàriament universitaris.

—*En comptes de buscar beneficis immediats a través del conveni amb la Menéndez Pelayo, ¿no hauria estat millor abocar tots els esforços de col.laboració a la UCE? Els resultats no haurien arribat tan ràpidament, però hauria estat un bon exemple de gestió nacionalista a la Universitat...*

—Miri, jo crec que la política la fan els governs, i jo no he vist cap país del món que pugui fer una política nacionalista sense impostos. No sé si a vostès se'ls



JORDI MORERA

acudeix algun cas, però jo no en conec cap. I per a mi, el nacionalisme és un sistema de serveis col·lectius pagats amb impostos dels ciutadans. I tota la resta és bla, bla, bla. ¿Què vull dir amb això? Aquest servei col·lectiu, en el cas de l'ensenyament, és sobretot una voluntat específica de resoldre els problemes de la Universitat amb els mitjans de què es disposa. I jo no tinc mitjans per muntar uns cursos d'estiu si no és de la manera que ho he fet. O tanquem, o obrim amb les condicions que siguin. Com jo defenso un nacionalisme que no té res de defensiu, doncs obrim i ja veurem.

—*Si hagués pogut triar ministre d'Educació, ¿qui hauria posat?*

—Escolti, jo no sóc cap de govern per més esforços d'imaginació que faci. Com que jo no cobro per fer això, és un problema que ni me'l plantejo.

—*Segur que fa coses per les quals no cobra.*

—Doncs sí, faig de rector.

—*¿La continuïtat de Solana li agrada, doncs?*

—Sí, està bé... No hi veig cap inconvenient, no hem tingut problemes seriosos, encara que tampoc favoritismes especials.

—*¿S'esperava que Solé Tura arribaria a ministre de Cultura?*

—No. Quan em van dir "¿saps qui és ministre de cultura?" vaig trigar molta estona a encertar-ho.

—*¿Quins noms va dir abans del de Solé Tura?*

—No en vaig dir gaires, no... Em pensava que era en Maravall. Quan em van dir

que era català també vaig pensar que podia ser-ho en Salvador Clotas. Jo acabava d'arribar de l'homenatge a Vidal Alcover a Tarragona i estava cansat, així que vaig dir-li a la meua dona: "escolta tu, digues-m'ho i anem a dormir que és tard".

—*¿El ministre de Cultura afecta les Universitats?*

—Sí. I miri, avui estic donant-hi voltes. Això no sé si hauria de dir-li-ho perquè aquestes coses quan es destapen acostumes a cremar-te. Aquesta casa té un problema molt seriós amb Cultura, una cosa que ens hauria de caure la cara de vergonya a tots: la biblioteca de la Universitat de Barcelona. La UB té una biblioteca que és la segona d'Espanya després de la Biblioteca Nacional per nombre de volums i per fons històric. Els fons de les biblioteques dels convents que hi havia a Barcelona i que van ser cremats ara són a la nostra biblioteca. Sapiguen vostès que des de l'any 1835 aquests llibres estan dipositats aquí, i no hi ha hagut cap govern, ni autonòmic, ni central ni municipal, que s'hagi ocupat gens d'aquest fons. De manera que aquest fons s'ha perdut en una part important. Això no hauria passat mai a França. Aquest és un punt en el qual aquesta universitat té a veure amb el Ministeri de Cultura.

—*Vostè coneix personalment Solé Tura...*

—Professors de la mateixa facultat.

—*¿Li farà una telefonada perquè desbloquegi aquest assumpte?*

—Ara el que haig de fer és felicitar-lo, després que treballi, i quan tingui menys

feina ja el trucaré. Ara seria maleducat trucar-lo per parlar-li d'això.

—*Avui l'hem sentit dir una cosa en un programa radiofònic que ens ha deixat intrigats. "Catalunya fa cinc-cents anys que vol un estat i ningú fa res perquè el tingui". ¿Què ha volgut dir?*

—Això és el que suposo que vol Catalunya. ¿No vol això? Perquè si no ho vol que m'ho digui aviat...

—*¿Ho vol vostè?*

—Sí.

—*¿Vostè vol un estat per a Catalunya?*

—Miri, aquí hi ha una cosa que li diré molt clarament. ¿Per què Perpinyà no és nacionalista? Perquè ja el té, l'estat. I em sembla que els catalans no s'adonen d'això, i se'n van allà i els expliquen coses que els de Perpinyà no poden entendre. Els de Perpinyà ja tenen un estat que els funciona. Aquí no hem tingut mai un estat que funcionés.

—*En canvi, s'estén la creença que el partit socialista va transformant Espanya en un estat que funciona, totalment homologat a la resta d'Europa —OTAN, CEE, UEO— abandonant definitivament aquella imatge mig africana que tenia...*

—*¿Vostè a qui pregunta? ¿Al rector de la Universitat de Barcelona o al senyor Bricall?*

—*Al que em pugui dir més coses.*

—Bé. Primera resposta: si ho ha aconseguit, felicitats. Segona resposta: aquí hi ha un punt de triomfalisme i un punt de realitat. Jo crec que conec molt bé el que es pensa en aquests moments sobre



"Si jo vaig estar a la Generalitat de Catalunya va ser, bàsicament, per la meva adhesió personal i la fidelitat de pensament al president Tarradellas". JORDI MORERA

Espanya a Europa. Formo part del consell consultiu d'Erasmus en representació dels rectors espanyols i sóc vice-president de la conferència de rectors europeus. En aquests moments la imatge que es té no és la imatge de la pandereta ni la d'en Lerroux entrant com a ministre d'estat a la Societat de Nacions. D'aquí a dir que això ja funciona admirablement hi ha un salt, i convindria que tinguéssim en compte que la Comunitat fa la distinció entre els països del nord i els del sud. En els països del nord quan es prem un botó surt cafè amb llet. I hi ha uns altres països, entre els quals s'hi troba Espanya, en els quals quan es prem un botó surt cafè amb llet per aproximació. Dins d'aquests països, el conjunt d'institucions de l'estat espanyol —i dic estat en termes jurídics, no com molts que ho diuen per no dir Espanya— tenen un prestigi. Però aquest prestigi el tenim en relació al nostre entorn, el dels països del sud. I això és a causa en part de l'esforç que ha fet el partit socialista.

—*¿Què li ha donat la Universitat que s'hi ha quedat i li agrada tant?*

—És molt difícil de respondre. No responc, a més, perquè vostè no s'ho creuria i tampoc s'ho creurien els lectors. Hi ha preguntes que tenen respostes poc creïbles.

—*¿Frueix quedant-se a la universitat?*

—Miri, u pot fer diferents opcions. Una és no tenir problemes i si pot ser treballar poc. I després hi ha un altre tipus d'opcions, entre elles la meua, que les fas perquè dius "a veure si me'n surto". Jo recordo que quan el president Tarradellas em va dir si volia ser secretari general de la Presidència, el meu "sí" tenia molt d'això: m'havia passat tota la vida criticant l'administració i volia saber si me'n sortiria. Quan vaig acabar vaig tenir la meua opinió sobre mi mateix.

—*¿Bona o dolenta?*

—Home, jo sóc bastant crític amb mi mateix. Però vaja, puc dir que a partir d'aquell moment l'administració ja no em va fer tanta por. Pel que fa a la Universitat va ser una mica semblant. Quan s'aproven els estatuts d'aquesta universitat, l'any 1985, jo pensava "¡ostres, el pobre que li toqui ser rector!". Jo a vegades penso si això no va ser un motiu per presentar-me a l'elecció.

—*Vostè ha participat en alguns moments de la bipolarització que en aquest país s'ha produït al voltant de la figura de Jordi Pujol. Com veu ara aquesta bipolarització? ¿Continua existint?*

—Jo he definit fa un moment el meu punt de vista sobre què és la nació i el nacionalisme. Jo sóc coherent amb els meus punts de vista, i això té un proble-

ma immens: ningú es fa ric amb aquest sistema. La meua manera de pensar en gran part deriva d'una de les persones d'una persona que va formular el catalanisme en uns termes molt actuals, que és el president Tarradellas.

Jo entenc que la Universitat de Barcelona forma part de l'entramat que constitueix Catalunya. No perquè formi part d'una societat civil que no sé exactament què vol dir, sinó sobretot perquè forma part de les institucions públiques, dels serveis col·lectius. Crec que les coses s'han de plantejar en termes objectius i no segons quines siguin les persones que estan al davant d'aquestes institucions. Des del moment que sóc rector d'una universitat jo no em fico en res que pugui significar la politització o el decantament d'aquesta universitat.

—*L'última pregunta és inevitable i el rector no s'ho pensa ni un instant abans de contestar-la. Sembla que, una vegada més, té les idees prou clares. ¿Li agradaria ficar-se en política?*

—Jo no he fet política mai. Si jo vaig estar a la Generalitat de Catalunya va ser, bàsicament, per la meua adhesió personal i la fidelitat de pensament al president Tarradellas. Si no, no m'hauria mogut de la universitat.

**Eduard Voltas  
Assumpció Maresma**